

ความพึงพอใจและความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19

Satisfaction and Opinions of Instructional Management in the Music Skills Practice Course During The Covid-19 Pandemic

สุธาสินี ธีระพันธ์¹, เฉลิมพล โลหะมาตย์², ณัฐพงษ์ ประทุมชัน³

Suthasinee Theerapan¹, Chaloeapol Lohamart², Natthapong Prathumchan³

Received: 15 February 2022

Revised: 17 June 2022

Accepted: 28 17 June 2022

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 2) ศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นิสิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยแบ่งออก 2 ส่วนหลัก คือ ด้านความพึงพอใจและความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรี สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) ($S.D. = 0.92$) โดยมีความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลมากที่สุด รองลงมา คือ คุณภาพของสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอนและสภาพแวดล้อมในการเรียน และนิสิตมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ว่า มีความสะดวกสบายและได้เรียนรู้โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ และมีความคิดเห็นต่อปัญหาและอุปสรรค คือ สัญญาณอินเทอร์เน็ตขัดข้อง สภาพแวดล้อมในการเรียนไม่เอื้ออำนวย และยังขาดอุปกรณ์เครื่องดนตรีที่ใช้การเรียน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจและความคิดเห็น, การจัดการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรี, สถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19

¹ อาจารย์ ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 098-2289295, อีเมล: suthasinee.t@msu.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 090-0208882, อีเมล: chaloempol@msu.ac.th

³ อาจารย์ ประจำวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร. 094-1688692, อีเมล: Natthapong.p@msu.ac.th

¹ Lecturer, College of Music, Mahasakham University, Tel. 098-2289295, E-mail: suthasinee.t@msu.ac.th

² Assistant Professor, College of Music, Mahasakham University, Tel. 090-0208882, E-mail: chaloempol@msu.ac.th

³ Lecturer, College of Music, Mahasakham University, Tel. 094-1688692, E-mail: Natthapong.p@msu.ac.th

Abstract

The objectives of this research were. - 1) to study satisfaction of instructional management in the Music Skills Practice Course during the COVID-19 pandemic, and 2) to study opinions and suggestions of instructional management in the Course during the Pandemic. The sample in this study were 90 sophomores studying at the College of Music, Mahasarakham University. The Research Instrument was a questionnaire on a 5-level rating scale. Statistical methods used were arithmetic mean and standard deviation.

It was found that the students were satisfied with the instructional management in the Music Skills Practice Course. Overall, satisfaction was at a moderate level ($\bar{X} = 2.86$) (S.D.=0.92). The highest satisfaction was for instructional management and evaluation, followed by quality of online media used in teaching and learning and the learning environment. The students had an opinion on the benefits that come from the management of online teaching. There were problems and obstacles to convenience and learning with the programs used in online learning when the internet signal was interrupted. The learning environment is not conducive to learning and Also lacks musical instruments used in learning.

Keywords: Satisfaction and opinions, instructional management in the Music Skills Practice Course, The COVID-19 pandemic

บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้มหาวิทยาลัยต่างๆ จำกัดให้ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์ โดยในแต่ละมหาวิทยาลัยต่างหันมาลงทุนเพื่อพัฒนาระบบการสอนออนไลน์และพัฒนาอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด เมื่อสถานการณ์การระบาดของไวรัสโควิด 19 ส่งผลให้สถาบันการศึกษาต่างๆ ไม่สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนตามปกติได้ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการเรียนการสอนให้มีความเหมาะสม ซึ่งการเรียนการสอนแบบออนไลน์ถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้และสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง แต่ยังคงต้องคำนึงถึงการมี

ปฏิสัมพันธ์ของผู้สอนและผู้เรียนที่จะช่วยส่งผลทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาตนเองและยังส่งผลให้การเรียนรู้อาจมีประสิทธิภาพ (วิทยา วาโย, 2563)

การจัดการเรียนการสอนดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ เป็นวิธีการจัดการเรียนการสอนในช่วงที่ประเทศไทยเกิดวิกฤติการระบาดของไวรัสโควิด 19 ในแต่ละสถาบันกำหนดให้ครูผู้สอนทุกคนจัดการเรียนการสอนดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ ซึ่งการสอนดนตรีออนไลน์เป็นเรื่องใหม่สำหรับครูไทย และลงทุนสูงเพื่อต้องซื้อเครื่องมือหลายชิ้น อย่างไรก็ตาม ครูผู้สอนต้องหันไปพัฒนาการสอนดนตรีแบบออนไลน์ เพื่อให้มีประสิทธิภาพสูงสุดให้ทันสมัย ทันเหตุการณ์ เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการเรียนและได้ฝึกซ้อมอย่างต่อเนื่อง (สุกรี เจริญสุข, 2564)

วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นมหาวิทยาลัยดนตรีแห่งหนึ่งในไทยที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 19 ส่งผลให้เกิดปัญหาในการสอน โดยเฉพาะในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีและการปฏิบัติรวมวง ซึ่งในปัจจุบันวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ได้จัดการเรียนการสอนในรูปแบบออนไลน์เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน ได้มีการพัฒนาซ่อมแซมอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์พร้อมทั้งได้ประชุมหารือเกี่ยวกับมาตรการในการจัดการเรียนการสอนในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา 19 อยู่เสมอ แต่ด้วยสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา 19 ยังคงมีความรุนแรงอยู่ในปัจจุบัน และส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนออนไลน์จำเป็นต้องยืดระยะเวลาออกไปโดยไม่กำหนด

การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีในระดับอุดมศึกษาเป็นการเรียนการสอนดนตรีระดับสูงที่มีหลักสูตรเพื่อมุ่งเน้นวิชาชีพดนตรี โดยมีการจัดการเรียนการสอนให้คิดอย่างบูรณาการทั้งเนื้อหาทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ โดยแนวทางการจัดการชั้นเรียนในรายวิชาดนตรีในระดับอุดมศึกษา ต้องประกอบไปด้วยการจัดสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ การบริหารจัดการเวลา การสร้างวินัยและปฏิสัมพันธ์เชิงบวกในชั้นเรียน และให้ความสำคัญกับความแตกต่างระหว่างบุคคล (ผานิก หวังพานิช, 2560)

จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญของการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ ผู้วิจัยจึงมีความต้องการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีในรูปแบบออนไลน์

ที่ผ่านมา เพื่อสำรวจความพึงพอใจและรับฟังความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางแก้ไขการจัดการเรียนการสอนดนตรีในรูปแบบออนไลน์ให้กับผู้ที่สนใจและสถาบันสอนดนตรีที่กำลังประสบปัญหาการจัดการเรียนการสอนดนตรีในรูปแบบออนไลน์ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะปฏิบัติดนตรีในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา 19 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะปฏิบัติดนตรีในช่วงการระบาดของไวรัสโคโรนา 19 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวิธีการศึกษาดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรทั้งหมดที่ใช้ในการวิจัย คือนิสิตผู้ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาทักษะปฏิบัติดนตรีของวิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ภาคเรียนที่ 1/2564 จำนวน 428 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกนิสิตชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาขับร้องพื้นฐานและรายวิชาขับร้องประสานเสียงในภาคเรียนที่ 1/2564 จำนวน 90 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอน และความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีภายใต้การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนี้ผ่านการประเมินความสอดคล้องของเนื้อหา (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญแล้ว ทั้งหมด 3 ท่าน (IOC = 0.97)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการเก็บข้อมูลวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสร้างแบบสอบถามออนไลน์ และให้นิสิตเข้าทำแบบสอบถามหลังจากการจัดการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1/2564 เสร็จสิ้นลง โดยมีระยะเวลาตั้งแต่วันที่ 18 ตุลาคม 2564 ถึง วันที่ 18 พฤศจิกายน 2564 หลังจากที่ได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้ว ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับ และทำการจำแนกข้อมูลเพื่อการวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการจำแนกข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม เพื่อดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ โดยใช้แบบสอบถามปลายปิด (Close Ended Questionnaire) ใช้การเก็บข้อมูลแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) จากนั้นนำไปวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำค่ามาเทียบเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 คะแนน
หมายความว่า ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 คะแนน
หมายความว่า ระดับความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 คะแนน
หมายความว่า ระดับความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 คะแนน
หมายความว่า ระดับความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 คะแนน
หมายความว่า ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

โดยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์
ในรูปแบบตารางประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ ด้วยคำถามปลายเปิด (open-ended questions) โดยนำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนา

ผลการศึกษา

ในการนำเสนอผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะปฏิบัติดนตรีในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1. ปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศชายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.3 และเป็นเพศหญิงรองลงมา

คิดเป็นร้อยละ 26.7 ผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมดเป็นนิสิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 90 คน โดย

ทุกคนมีพฤติกรรมการเข้าเรียน ดังรายละเอียดตามตาราง ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 พฤติกรรมการเข้าเรียนออนไลน์ของนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

พฤติกรรมการเข้าเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ	78	86.66
2. เข้าเรียน 12-14 ครั้ง	10	11.11
3. เข้าเรียน 9-11 ครั้ง	2	2.22

จากตาราง 1 พบว่า นิสิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ จำนวน 78 คน คิดเป็นร้อยละ 86.66 รองลงมา เข้าเรียน 12-14 ครั้ง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ

11.11 และผู้ตอบแบบสอบถามจำนวนน้อยที่สุดมีพฤติกรรมเข้าเรียน 9-11 ครั้ง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 2.22

ตาราง 2 โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์

โปรแกรมที่ใช้ในการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. Google meet	75	83.33
2. Cisco webex meeting	72	80
3. Zoom meeting	24	26.66
4. Microsoft team	15	16.66
5. Facebook	13	14.44
6. Line	3	3.33

จากตาราง 2 พบว่า โปรแกรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเรียนออนไลน์มากที่สุดคือ โปรแกรม Google meet คิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ โปรแกรม Cisco webex meeting ร้อยละ 80 รองลงมา คือ โปรแกรม Zoom meeting

ร้อยละ 26.66 และรองลงมา คือ โปรแกรม Microsoft team คิดเป็นร้อยละ 16.66 และโปรแกรมที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเรียนน้อยที่สุดคือ โปรแกรม Facebook คิดเป็นร้อยละ 14.44 และโปรแกรม Line คิดเป็นร้อยละ 3.33

ตาราง 3 สถานที่ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ (ผู้ตอบแบบสอบถาม 1 คน เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

สถานที่ที่ใช้ในการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. บ้าน	75	83.33
2. หอพัก	71	78.88
3. ร้านอาหาร/ร้านกาแฟ	5	5.55
4. บริเวณรอบมหาวิทยาลัย	3	3.33

จากตาราง 3 พบว่า สถานที่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเรียนออนไลน์มากที่สุดคือ บ้าน โดยคิดเป็นร้อยละ 83.33 รองลงมา คือ หอพัก คิดเป็นร้อยละ 78.88 รองลงมา คือ ร้าน

อาหาร/ร้านกาแฟ คิดเป็นร้อยละ 5.55 และสถานที่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเรียนน้อยที่สุดคือ บริเวณรอบมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 3.33

ตาราง 4 อินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการเรียน

อินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. อินเทอร์เน็ตโทรศัพท์มือถือ	84	93.33
2. อินเทอร์เน็ตบ้าน/ร้านกาแฟ	29	32.22
3. อินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัย	3	3.33

จากตาราง 4 พบว่า อินเทอร์เน็ตที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเรียนออนไลน์มากที่สุดคือ อินเทอร์เน็ตโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 93.33

รองลงมา คือ อินเทอร์เน็ตบ้าน/ร้านกาแฟ คิดเป็นร้อยละ 32.22 และอินเทอร์เน็ตที่ใช้น้อยที่สุดคือ อินเทอร์เน็ตมหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 3.33

ตาราง 5 อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. โทรศัพท์มือถือ	85	88.88
2. คอมพิวเตอร์/แล็ปท็อป	33	36.66
3. แท็บเล็ต/ไอแพด	20	22.22

จากตาราง 5 พบว่า อุปกรณ์ที่ผู้ตอบแบบสอบถามใช้ในการเรียนมากที่สุดคือ โทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 88.88 รองลงมา คือ

คอมพิวเตอร์/แล็ปท็อป คิดเป็นร้อยละ 36.66 และอุปกรณ์ที่ใช้น้อยที่สุดคือ แท็บเล็ต/ไอแพด คิดเป็นร้อยละ 22.22

2. ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะปฏิบัติดนตรีในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติ

ทักษะดนตรี ผู้วิจัยจะนำเสนอทั้งหมด 3 ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจของนิสิตในด้านการจัดการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลของผู้เรียน ด้านคุณภาพของสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน โดยรายละเอียด ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 6 ความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาทักษะปฏิบัติดนตรีในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ความพึงพอใจในภาพรวม	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
1. ด้านการจัดการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผล	3.04	0.93	ปานกลาง
2. ด้านคุณภาพของสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอน	2.89	0.87	ปานกลาง
3. ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน	2.67	0.96	ปานกลาง
รวม	2.86	0.92	ปานกลาง

จากตาราง 6 การสำรวจความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนภายใต้การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 ในภาพรวม พบว่านิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) (S.D. = 0.92) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อด้านการจัดการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอน และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีภายใต้การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด 19 จากข้อมูลที่ได้จากการสอบถามนิสิต สามารถสรุปได้ว่า

1. ประโยชน์ที่ได้จากการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์

1.1 ด้านความความสะดวกสบาย

นิสิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากให้ความเห็นว่า การเรียนออนไลน์มีความสะดวกสบาย โดยสามารถเรียนได้ทุกที่ ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาเข้ามาเรียนที่มหาวิทยาลัย สามารถเรียนคนเดียวได้โดยไม่ต้องรวมกลุ่ม ซึ่งเป็นการช่วยแก้ปัญหาในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 ได้อย่างดี อีกทั้งยังช่วยให้นิสิตที่ต้องทำงานเสริมเพื่อหารายได้ระหว่างเรียน สามารถมีเวลาทำงานเสริมและเรียนควบคู่ไปได้อีกด้วย

1.2 ด้านการเรียนรู้โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์

การเรียนออนไลน์ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้โปรแกรมและสื่อออนไลน์ต่างๆ ซึ่งมีประโยชน์อย่างมาก และนิสิตสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปปรับใช้ในการทำงานในอนาคตได้

2. ปัญหาที่พบจากการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์

2.1 ด้านการเรียนรู้ออนไลน์

การเรียนออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีมีความสะดวกสบาย และช่วยแก้ปัญหาในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 ได้ก็จริง แต่จากการสำรวจความเห็นของนิสิต โดยส่วนมาให้เห็นว่า การเรียนปฏิบัติทักษะดนตรีรูปแบบออนไลน์นั้น ไม่สามารถทำให้นิสิตเรียนรู้การปฏิบัติทักษะด้านดนตรีได้อย่างเต็มที่เท่ากับการเรียนในห้องเรียนที่มีอาจารย์ผู้สอนคอยสอนประกบกับผู้เรียนแบบตัวต่อตัว เนื่องจากการสอนการปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์นั้น นิสิตจะต้องคอยสังเกตวิธีการปฏิบัติบทเพลงต่างๆ ผ่านจอคอมพิวเตอร์ ซึ่งในรายละเอียดที่ลึกซึ้งนั้นไม่สามารถทำให้เข้าใจในการปฏิบัติได้ เช่น ในช่วงจังหวะเพลงที่นิสิตไม่เข้าใจ อาจารย์ไม่สามารถนับไปพร้อมกันกับนิสิตได้ หรือโทนเสียงที่ผ่านสื่อออนไลน์มานั้นอาจมีความไม่ชัดเจนมากพอ จึงอาจจะส่งผลให้ผู้เรียนและผู้สอนสื่อสารผิดพลาดกันได้ เป็นต้น

2.2 ด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต

ในการจัดการเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์นั้น หากระบบอินเทอร์เน็ตของผู้สอนและผู้เรียนมีปัญหาจะทำให้การสื่อสารติดขัด คุณภาพเสียงที่นำเสนอและการสื่อสารจะไม่ชัดเจน ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจในการเรียน เกิดความไม่กระตือรือร้นและทำให้การสอนล่าช้า

2.3 ด้านอุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียน

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ ทั้งคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ แท็บเล็ต ไอแพด เป็นอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนออนไลน์ แต่นิสิตหลายคนยังขาดทุนทรัพย์ในการซื้ออุปกรณ์และอินเทอร์เน็ตที่มีสัญญาณความเร็วสูง เนื่องจากปัญหาในด้านภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว

2.4 ด้านเครื่องดนตรีที่ใช้ในการเรียน

ในการเรียนการสอนปฏิบัติทักษะดนตรีนั้น ผู้เรียนมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีในการเรียนและการฝึกซ้อมเป็นอย่างมาก และนิสิตที่เรียนสาขาดุริยางคศิลป์บางส่วนยังไม่มีเครื่องดนตรีส่วนตัว เนื่องจากเป็นเครื่องดนตรีที่มีราคาสูง ซึ่งโดยปกติแล้ว นิสิตจะใช้เครื่องดนตรีที่ภาควิชาโดยยืมเรียนจนจบการศึกษา ดังนั้นเมื่อประสบกับปัญหาการระบาดของไวรัสโควิด 19 นิสิตเหล่านี้จึงประสบปัญหาการเรียนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีเป็นอย่างมาก เนื่องจากขาดแคลนเครื่องดนตรีในการเรียน

2.5 ด้านสุขภาพ

ลักษณะการเรียนออนไลน์ เป็นกิจกรรมการเรียนที่ผู้เรียนจะต้องเรียนอยู่กับคอมพิวเตอร์คนเดียวเป็นเวลานาน จึงส่งผลให้เกิดภาวะความเครียดสะสม ที่ต้องพบกับงานที่ได้รับมอบหมายมากขึ้นโดยไม่มีเพื่อนคอยช่วยเหลือ มีสิ่งรบกวนสมาธิในการเรียนอยู่เสมอทำให้แรงจูงใจในการเรียนลดลง อีกทั้งขาดกิจกรรมทางกายทำให้ออกกำลังกายน้อยลง

2.6 ด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน

จากการสอบถามนิสิตที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเรื่องสถานที่ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์แล้วนั้นพบว่า นิสิตโดยส่วนมากเรียนออนไลน์ที่บ้านและหอพัก ซึ่งในขณะที่การเรียนปฏิบัติทักษะดนตรีนั้นจำเป็นต้องใช้เสียงในการเรียนค่อนข้างมาก และนิสิตส่วนมากให้เห็นว่า บ้านและหอพักไม่เหมาะสมเป็นสถานที่ที่ใช้ในการเรียนปฏิบัติทักษะดนตรี เนื่องจากบ้านเป็นสถานที่ที่ครอบครัวอยู่ร่วมกันหลายคน และหอพักเป็นสถานที่ที่นิสิตหลายคนอาศัยอยู่ จึงไม่สามารถใช้เสียงดังได้

3. ข้อเสนอแนะของนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม

3.1 ด้านมหาวิทยาลัยและคณะ/วิทยาลัย

1) มหาวิทยาลัยควรมีการจัดหาสิ่งสนับสนุนที่มีความจำเป็นที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ให้กับนิสิต พร้อมทั้งจัดโครงการอบรมการใช้สื่อหรือโปรแกรมในการเรียนการสอนออนไลน์ให้กับอาจารย์และนิสิต เพื่อให้สามารถใช้งานโปรแกรมต่างๆ ในการเรียนการสอนได้เต็มประสิทธิภาพมากขึ้น

2) มหาวิทยาลัยควรมีการลดค่าเทอมและยืดระยะเวลาการชำระค่าเทอมให้มีเวลามากขึ้น เพื่อช่วยเหลือนิสิตที่มีรายได้น้อย

3) คณะ/วิทยาลัยควรจัดให้มีการยืมอุปกรณ์ในการเรียนออนไลน์ ทั้งเครื่องดนตรีและอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการเรียนออนไลน์ให้กับนิสิตที่ขาดทุนทรัพย์ในการซื้ออุปกรณ์ในการเรียน

4) คณะ/วิทยาลัยควรมีการอนุญาตให้นิสิตเข้าไปซ่อมที่คณะ/วิทยาลัยได้ โดยมีมาตรการในการจำกัดจำนวนคนเข้าฝึกซ้อม การตรวจเชื้อโควิด 19 เบื้องต้น (Antigen test kit) และมีการทำความสะอาดหลังการเข้าฝึกซ้อมทุกครั้ง

3.2 ด้านอาจารย์ผู้สอน

1) อาจารย์ผู้สอนควรเข้าใจในบริบทการเรียนออนไลน์ และเน้นที่ตัวผู้เรียน ลดปริมาณการสั่งงานในรูปแบบกลุ่ม และสอนในเนื้อหาที่ไม่หนักมากเพื่อช่วยลดความเครียดในการเรียนออนไลน์ให้กับนิสิต

2) อาจารย์ผู้สอนควรสำรวจพฤติกรรมการเรียนของนิสิตทุกครั้ง เนื่องจากมีนิสิตหลายคนที่ไม่สนใจในการเรียน โดยเข้ามาเรียนออนไลน์และไม่สนใจในการเรียน

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนิสิตต่อการจัดการ

เรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 วิทยาลัยดุริยางคศิลป์ มหาวิทยาลัยมหาสารคามนั้น จากกลุ่มตัวอย่างการศึกษาครั้งนี้คือ นิสิตชั้นปีที่ 2 ที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชาขับร้องพื้นฐานและรายวิชาขับร้องประสานเสียง ทั้งหมด 90 คน จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนิสิตต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 พบว่า นิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนการสอนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.86$) ($S.D. = 0.92$) โดยนิสิตมีความพึงพอใจต่อการจัดการจัดการเรียนการสอนและการประเมินผลมากที่สุด ($\bar{X} = 3.04$) ($S.D. = 0.93$) รองลงมา คือ ด้านคุณภาพของสื่อออนไลน์ที่ใช้ในการเรียนการสอนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.89$) ($S.D. = 0.87$) และด้านสภาพแวดล้อมในการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.67$) ($S.D. = 0.96$) ซึ่งนิสิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากเข้าเรียนอย่างสม่ำเสมอ ร้อยละ 86.66 ใช้โปรแกรมในการเรียน คือ โปรแกรม Google meet ร้อยละ 83.33 และโปรแกรม Cisco webex meeting ร้อยละ 80 นิสิตส่วนมากใช้สถานที่ในการเรียน คือ บ้าน ร้อยละ 83.33 และหอพัก คิดเป็นร้อยละ 78.88 อินเทอร์เน็ตที่ใช้ในการเรียนออนไลน์มากที่สุดคือ อินเทอร์เน็ตโทรศัพท์มือถือ คิดเป็นร้อยละ 93.33 ซึ่งสอดคล้องกับสุขนิษฐ์ สังขสูตรและจอมเดชตรีเมฆ (2564) ได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ว่า นักศึกษาแสดงความคิดเห็นถึงความเหมาะสมของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยรังสิตอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องจากข้อดีของการเรียนออนไลน์ คือผู้สอนสามารถจัดทำแผนการเรียนการสอนได้ทันสมัย และให้ผู้เรียนเข้าถึง

ข้อมูลจากการค้นหาเพิ่มเติมได้ ลดเวลาการเดินทาง มีโปรแกรมช่วยบริหารจัดการ มีช่องทางสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้สะดวก และสอดคล้องกับสัปดาห์ บันลือ (2560) ได้กล่าวถึงประโยชน์ในจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในระดับอุดมศึกษาว่า หากมหาวิทยาลัยได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาแบบออนไลน์ จะเป็นการเพิ่มทางเลือกในการเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยได้อีกทาง เนื่องจากในปัจจุบันการเรียนแบบออนไลน์ค่อนข้างเป็นที่นิยมอย่างมาก ในหมู่นักศึกษาและคนวัยทำงานที่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและการเดินทางไปเรียนนอกสถานที่ ดังนั้นหากมหาวิทยาลัยมีหลักสูตรที่จัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการเรียนการสอนที่สะดวก และรวดเร็ว โดยที่ไม่ต้องเสียเวลาเดินทางไปเรียนที่มหาวิทยาลัย ช่วยให้ผู้เรียนสามารถลดค่าใช้จ่ายในการเดินทางได้

2. ผลการศึกษาความคิดเห็นของนิสิตผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า นิสิตมีความคิดเห็นต่อประโยชน์ที่ได้จากการเรียนการสอนรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ได้แก่ มีความสะดวกสบายและได้เรียนรู้โปรแกรมที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ กล่าวคือ การเรียนออนไลน์มีความสะดวกสบาย โดยสามารถเรียนได้ทุกที่ ไม่จำเป็นต้องเสียเวลาเข้ามาเรียนที่มหาวิทยาลัย สามารถเรียนคนเดียวได้โดยไม่ต้องรวมกลุ่ม และทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้โปรแกรมและสื่อออนไลน์ต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ช่วยให้นิสิตสามารถนำความรู้เหล่านี้ไปปรับใช้ในการทำงานในอนาคตได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การเรียนออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรียังพบปัญหาและอุปสรรคอยู่มาก ได้แก่ ปัญหาด้านการเรียนรู้ ปัญหาด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ต ปัญหาด้านอุปกรณ์และเครื่องดนตรี

ที่ใช้การเรียน และปัญหาด้านสภาพแวดล้อมในการเรียน โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากให้ความเห็นว่าการเรียนปฏิบัติทักษะดนตรีรูปแบบออนไลน์นั้น ไม่สามารถทำให้นิสิตเรียนรู้การปฏิบัติทักษะด้านดนตรีได้อย่างเต็มที่เท่ากับการเรียนในห้องเรียนที่มีอาจารย์ผู้สอนคอยสอนประกบกับผู้เรียนแบบตัวต่อตัว เนื่องจากการเรียนปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านจอคอมพิวเตอร์ ไม่สามารถทำให้เข้าใจในการปฏิบัติในรายละเอียดที่ลึกซึ้งนั้นได้ และถ้าหากระบบอินเทอร์เน็ตของผู้สอนและผู้เรียนมีปัญหาจะทำให้การสื่อสารติดขัด ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความไม่เข้าใจในการเรียน เกิดความไม่กระตือรือร้นและทำให้การสอนล่าช้า ทั้งนี้การเรียนทักษะปฏิบัติดนตรีมีความจำเป็นต้องใช้เครื่องดนตรีในการเรียนและการฝึกซ้อมเป็นอย่างมาก จึงทำให้นิสิตที่ไม่มีเครื่องดนตรีส่วนตัวประสบปัญหาการเรียนเป็นอย่างมาก อีกทั้งการเรียนออนไลน์ที่บ้านหรือหอพักไม่เหมาะสมเป็นสถานที่ที่ใช้ในการเรียนปฏิบัติทักษะดนตรี เนื่องจากบ้านเป็นสถานที่ที่ครอบครัวอยู่ร่วมกันหลายคน จึงไม่สามารถใช้เสียงดังได้ ซึ่งนิสิตผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีความต้องการให้มหาวิทยาลัยควรมีการจัดหาสิ่งสนับสนุนที่มีความจำเป็นที่ใช้ในการเรียนออนไลน์ให้กับนิสิต และต้องการให้คณะ/วิทยาลัยจัดให้มีการให้ยืมเครื่องดนตรีเพื่อใช้ในการเรียนและการฝึกซ้อมในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 และอนุญาตให้นิสิตเข้าไปซ้อมที่คณะ/วิทยาลัยได้โดยมีมาตรการจำกัดคนเข้าไปฝึกซ้อม และในด้านอาจารย์ผู้สอน นิสิตมีความต้องการให้อาจารย์ผู้สอนมีความเข้าใจในบริบทการเรียนออนไลน์ ลดปริมาณการสั่งงานในรูปแบบกลุ่ม และสอนในเนื้อหาที่ไม่หนักมาก เพื่อช่วยลดความเครียดในการเรียนออนไลน์ให้กับนิสิต ซึ่งสอดคล้องกับ สุขนิษฐ์ สังขสูตรและจอมเดช ตรีเมฆ (2564) ว่า พบปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ คือ ทำให้ผู้เรียนไม่มี

สมาธิในการเรียน เนื่องจากการรบกวนของสภาพแวดล้อมรอบข้างขณะเรียน รู้สึกเบื่อเมื่ออาจารย์ผู้สอนสั่งงานเยาะเกี้ยว และการเรียนการสอนออนไลน์เป็นการสอนที่เป็นการสื่อสารทางเดียว มีโอกาสเกิดความผิดพลาดในการรับรู้ได้ง่าย ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในการสนับสนุนการเรียนการสอนออนไลน์ในด้านปัจจัยเกื้อหนุน ได้แก่ การใช้งานระบบอินเทอร์เน็ต และอุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเรียนจะช่วยเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนได้ และยังสอดคล้องกับแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของระพีพัฒนิก (2563) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 จะต้องมีความรู้ทักษะที่สำคัญหลายอย่างทั้งทักษะการสื่อสาร ข้อมูลสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะด้านคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ และอีกหลายทักษะ ดังนั้น ผู้สอนจึงต้องเป็นผู้ส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้มีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่างๆ นี้ และบรรลุความมุ่งหมายในการเรียนได้ อีกทั้งสอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทิศนา ขัมมณี (2563) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-Centered instruction) ว่า หากผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ได้ จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี ครูจึงต้องดำเนินการสอนโดยเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยให้ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังต้องรับฟังความคิดเห็นของผู้เรียน เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียนอีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การวิจัยในครั้งนี้เป็นการสำรวจความพึงพอใจของนิสิตหลังจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรี ซึ่งผลการวิจัยประกอบไปด้วยผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน พร้อมทั้งความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสามารถนำไปเป็นข้อมูลสำหรับอาจารย์ นักวิจัยที่ต้องการวิจัยเพื่อพัฒนาต่อยอดในด้านการจัดการเรียนการสอนดนตรีในรูปแบบออนไลน์ได้

1.2 มหาวิทยาลัยควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการทำวิจัยเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด 19 ทั้งในด้านการสำรวจปัญหาในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์รวมถึงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยการสร้างชุดการสอนดนตรีออนไลน์หรือรูปแบบการสอนในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีผ่านสื่อออนไลน์ จะช่วยส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ให้ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนในปัจจุบันและอนาคตได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีในแต่ละเครื่องดนตรี เนื่องจากในแต่ละเครื่องดนตรีมีวิธีการสอนการปฏิบัติทักษะที่แตกต่างกัน

2.2 ควรทำการวิจัยพัฒนาชุดการสอนหรือรูปแบบการสอนออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีเพื่อเป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในรายวิชาปฏิบัติทักษะดนตรีให้กับครู/อาจารย์ที่สนใจในการสอนดนตรีในรูปแบบออนไลน์ต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ
ทุกท่าน ให้คำแนะนำในการปรับแก้ไขเครื่องมือที่

ใช้ในการวิจัย ตลอดจนให้คำปรึกษาตลอดการทำ
วิจัยในครั้งนี้ และขอขอบคุณผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุก
ท่านที่ช่วยให้การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- ทิตินา แคมมณี. (2559). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ* (พิมพ์ครั้งที่ 20). สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *หลักการวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). สุวีริยาสาสน์การพิมพ์.
- ระพีพัฒน์ หาญโสภณ. (2563). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21: ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. *วารสารวิชาการ ธรรมศาสตร์*, 20(2), 163-172.
- วิทยา วาโย. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19: แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(34), 285-298.
- สุกรี เจริญสุข. (2564). *อาศรมมิวสิก: สอนดนตรีปฏิบัติผ่านสื่อออนไลน์*. https://www.matichon.co.th/prachachuen/news_2097179.
- สุนิษฐ์ สังขสูตรและจอมเดช ตรีเมฆ. (2564). *การศึกษาความพึงพอใจต่อรูปแบบการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ของมหาวิทยาลัยรังสิต [สาขาวิชาผู้นำทางสังคม ธุรกิจและการเมือง, มหาวิทยาลัยรังสิต]*.
- สุวัฒน์ บันลือ. (2560). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด*, 11(2), 250-260.
- ฉานิก หวังพานิช. (2560). แนวทางการจัดชั้นเรียนเพื่อการเรียนการสอนดนตรีในระดับอุดมศึกษา. *วารสารศิลปกรรมศาสตร์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*, 20(1), 2-10.